

Dovolte mi připomenout úvodem, že zájem o sdružování osob v menšinových spolcích je obsáhlé téma sociálních věd. S mnohými i protichůdnými závěry. Není mým cílem se takovým rozbozem zabývat. Dovolím si jen připomenout, že mnohé sociologické studie a statistiky by podaly současnou situaci spolkových činností ve Švýcarsku možná i v jiném odstínu, ale myslím, že ne v protikladu. Bude to jen praktické shrnutí současných vlastních a pozorovaných projevů spontánní i orientované činnosti krajanů ve Švýcarsku. Ze zkušenosti jednotlivců a spolků ve Švýcarsku a v cizině, jsme se poučili, že sdružování a spolky jsou aktivní a populární:

- v dobách společných politických a existenčních problémů
- podle potřeb svépomoci
- v oblastech kulturních a tělovýchovných zájmů jedinců a
- v aktivitách podporovaných úřady a administracemi zemí (hostujících, domovských aj)

Současnost

Díky obětavým jedincům je štafeta existence některých spolků předávána po několik generací do dnešních dnů, i v měnících se společných a společenských zájmech. O činnosti jednotlivých spolků bylo již referováno v předešlých konferencích a setkáních, takže se věnuji jen stávající situaci.

Ve Svazu spolků je vedeno 14 dnešních spolků, navíc jsou asi tři spolky, s nimiž někdo z nás spolupracuje bez jejich formální účasti ve Svazu. Jsou to 3 sokolské jednoty a švýcarská pobočka Asociace Olgy Havlové. V některých spolcích již dochází i ke snižování průměrné věkové hranice členstva.

Společné zájmy Svazu spolků a jednotlivých spolků ve Švýcarsku jsou dnes orientovány na:

- popularizaci českých zemí v místní společnosti
- činnost Sokolů,
- činnost a výchova skautů - pokračování české skautské tradice (s účastí z ČR)
- kulturní setkání, připomínající významná historická data a události
- vzpomínková setkání podle zájmu členů
- orientace na nemasovou, ale demokratickou kulturu menšin, čerpající z historie předků
- činnost ČŠ na území CH a kontinuitu ženevské Nadace Jan Masaryk.

Na politické úrovni je stále živá otázka způsobu účasti Čechů a krajanů na volbách a jejich formálního důstojného zastoupení ve správě ČR. Z nedávno pořádaného sjezdu zahraničních Švýcarů vidíme, že jejich zájmy o snadnou účast na volbách, o přímé zastoupení ve vládě a zájem o pomoc krajanům při návratu jsou obdobné i pro ně.

Budoucnost

Všichni činovníci a jednotlivci máme snahu o užitečnou aktivitu ve prospěch jedinců a společnosti, kde trvale i dočasně žijeme. Čelíme vědomě některým negativistickým názorům, které směřují k rušení spolků a k oslabení vzájemné soudržnosti. Většina krajanů československé národnosti se setkávala ve Švýcarsku s pozitivním přijetím společnosti, i když ve francouzské části CH bylo kdysi o nás daleko méně známo, než je tomu dnes. Díky finanční podpoře MZV je zlepšena úroveň a intenzita některých spolkových činností. Svaz spolků Čechů a Slováků ve Švýcarsku by měl přebírat více a více odpovědnosti za uchování spolků i přes početní úbytek členů v některých místech.

Nejde jen o zachování spolků per forma, ale jde o:

- udržení plodného organizačního jádra tam, kde další generace českého i slovenského původu mohou postupně místní spolky oživit a poponést dále do budoucnosti
- orientování aktivity podle měnících se podmínek

Národnostní charakter spolků bude asi ubývat s rostoucí přirozenou integrací do místní společnosti, čehož se nemusíme obávat. Pozitivní rysy minulých generací jsou přínosem i pro místní společnost ve Švýcarsku, která tuto menšinovou činnost podporuje v různých měřácích jednotlivých kantonů. Obohacuje to místní společnost a také do jisté míry posiluje popularitu českých zemí v našem novém domově.

Zájem o aktivní účast stojí též na osobní angažovanosti jedinců, kteří mají na jedné straně snahu se asimilovat a na straně druhé se pozitivně odlišit nebo seskupit v menšinové skupině. A to samozřejmě tehdy, pokud tato skupina má pozitivní renomé v místní společnosti. Z historických pramenů víme, že v každé generaci jsou záznamy o problémech stárnutí členů a nedostatku organizátorů a motivací k další činnosti. Nakonec však, často z rozdílných důvodů, spolky a kluby se ocitají v rukou mladších generací, orientovaných na stávající společnost, potřeby a zájmy. Dnešní epocha nových technologií v komunikaci a kontaktu s a mezi jedinci, přináší usnadnění na jedné straně, ale ztěžuje starším generacím tok informací a kontakt se spolky.

Je to jeden z důvodů, proč se snažíme udržet vydávání Zpravodaje v dnes historické formě, přes nabídky mladších generací na internetovou formu publikace. Víme, že se začínají přidružovat k nám i jedinci mladší generace, kteří se snaží modernizovat naši komunikaci a přibližovat ji těm, kdo o pomoc požádají. Účast na popularizaci humanitních hodnot ČR je samovolný i cílený rys spolkových aktivit. Sdružování krajanů do menšinových spolků postupem času přejde ke sdružování kolem společných zájmů (kultura, sport, dějiny), ale s cílenou návazností na převzaté kladné kulturní dědictví předků.

Pozitivními rysy pro pokračování dnešních našich spolků ve Švýcarsku jsou:

- rostoucí počet nových Čechů v okolí, se svými zájmy o součinnost,
- spolupráce spolků s ČŠBH za podpory MZV, Senátu a ministerstva školství, včetně Stálé mise a velvyslanectví ČR
- budoucnost sokolských aktivit ve spolupráci s ČŠBH a rodinami v cizině, případně s orientací na příští všesokolský slet
- význam ženevské Nadace Jan Masaryk pro přípravu studentů politologie v OSN v Ženevě a pro popularizaci ČR na mezinárodním poli
- příznivé místní administrativní a hospodářské podmínky
- pokračování švýcarské pobočky Asociace Olga Havel
- možnost otevřených vztahů k rodné nebo původní zemi a demokratická společnost, umožňující koexistenci rozdílných názorů bez velkých rozporů

Je vidět, že v těchto podmínkách mohou krajané pokračovat ve sdružování se podle svých zájmů i v krajaných spolcích. Závěrem musím doplnit, že spolkové aktivity menšin ve Švýcarsku splývají postupně v činnost zájmových skupin místní heterogenní kultury. Příkladem švýcarské podpory našim spolkům a aktivitám je bezplatné poskytování učebních prostor pro ČŠBH (kromě Ženevy) a tělocvičen pro sokoly. Působnost našich spolků je též usnadněna jasnými dostupnými úřady a informacemi o podmínkách pro činnost spolků. V těchto podmínkách se daří ženevské Nadaci Jana Masaryka uspořádat na březen 2013 slavnostní promítání filmu Lidice v rámci týdenního mezinárodního fóra a festivalu při komisi pro lidská práva v Ženevě. A to společně se sympoziem nazvaným „Od Stefana Luxe po tragédii Lidic.“ Na základě uvedených skutečností věříme, že s postupem času budeme mít příležitost předat naše stoleté tradice do nových rukou, které společně s integrací v novém prostředí budou úspěšně fungovat v nových méně národnostně vyhraněných podmínkách.

Přeji Vám všem, abyste ve Vašich zemích dospěli k obdobným nebo i lepším podmínkám postupného předávání štafety činnosti zahraničních krajaných spolků do mladších rukou. Jejich zachováním vzdáme čest našim předchůdcům. Z jejich rukou a srdcí spolky vznikaly i s cílem uchování kontinuity české a slovenské kulturnosti a svobodného státu. Za to jim po zásluze děkujeme. Poděkování si také zaslouží organizátoři za uspořádání této konference a za úsilí o spolupráci s krajany v zahraničí.